

Sygn. akt IV U 349/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

22 września 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewelina Kubiczak- Kleśta

po rozpoznaniu na rozprawie 22 września 2021 roku w Sieradzu

odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 30 marca 2021 r. Nr (...)

i z dnia 2 kwietnia 2021 r. Nr (...)

w sprawie J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o wysokości kapitału początkowego i wysokości emerytury

1. oddala odwołanie;

2. przyznaje r.pr. M. P. wynagrodzenie w kwocie 110,70 (sto dziesięć 70/100) złotych tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu, z uwzględnieniem, że kwota ta zawiera należny podatek od towarów i usług, którą nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Sieradzu.

Sygn. akt IV U 349/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.03.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu z 24.02.2021 r. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego J. K., który na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 106.243,06 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 995,27 zł, ustaloną w decyzji z 25.09.2020 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego; okresy składkowe w wymiarze 22 lat, 5 miesięcy i 28 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 9 miesięcy. W decyzji zaznaczono, że do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresu od 08.11.1994 r. do 30.11.1996, gdyż w tym okresie J. K. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Decyzją z dnia 02.04.2021 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał J. K., ur. (...), emeryturę od dnia (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego, z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie, do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata

emerytury. Emeryturę ustalono jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 556,7 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 505.096,31 zł, średnie dalsze trwanie życia wyniosło 217,60 miesiąca, wyliczona kwota emerytury wyniosła 2.323,77 zł a po waloryzacji od 01.03.2021 r - 2.422,30 zł.

Odwołanie od obydwóch decyzji organu rentowego wniósł J. K.. Jego pełnomocnik, precyzując zarzuty wobec zaskarżonych decyzji wniósł o zmianę decyzji z dnia 2 kwietnia 2021 r. o przyznaniu emerytury poprzez uwzględnienie do wysokości emerytury okresu pracy w rolnictwie na terenie Włoch od stycznia 2006 r. do lutego 2014 r. oraz o zmianę decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego poprzez uwzględnienie do wysokości kapitału początkowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 24.11.1988 r. do 20.06.1995 r.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że przy ustalaniu wartości kapitału początkowego według stanu na dzień 01.01.1999 r. nie uwzględnia się okresów pracy w gospodarstwie rolnym w charakterze domownika rolnika oraz prowadzenia gospodarstwa rolnego, z tytułu prowadzenia którego odprowadzone zostały składki na ubezpieczenie społeczne rolników zaznaczając, że przepisy art. 56 w zw. z art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie mają zastosowania przy ustalaniu kapitału początkowego. Odnosząc się do zawartego w odwołaniu żądania uwzględnienia przy ustalaniu wysokości emerytury okresu pracy w rolnictwie, świadczonej na terenie Włoch, organ rentowy wskazał, że we Włoszech obowiązuje zawodowy system świadczeń, obsługiwany przez Ente Nazionale di Previdenza e Assistenza per Gli Impegnati di Agricoli Enpaia w R., tj., Krajowy Organ ds. Ubezpieczeń i Pomocy dla Pracowników Rolnictwa, do którego w dniu 30.04.2021 r. wystąpiono z wnioskiem na unijnym formularzu E001 z prośbą o potwierdzenie ubezpieczenia J. K.. Aktualnie ZUS Oddział w B. Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych oczekuje na odpowiedź ze strony instytucji włoskiej. Organ zaznaczył, że postępowanie podjęte przez ZUS Oddział w B. jest nadal w toku, jednakże pozostaje ono bez wpływu na świadczenie polskie.

(o.n.o. k. 9-10, pismo procesowe k.13-14).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 25.09.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego J. K., który na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 101.438,15 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1989 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 81,52 %, zaś podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 995,27 zł. Do obliczenia kapitału ZUS uwzględnił 21 lat, 1 miesiąc i 27 dni okresów składkowych i 9 miesięcy okresów nieskładkowych.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS nie uwzględnił okresu od 17.06.1978 r. do 17.10.1979 r. ponieważ wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego oraz okresu od 08.11.1994 r. do 30.11.1996 r. ponieważ wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Prawomocnym wyrokiem, ,wydanym w dniu 24.02.2021 r. w sprawie IV U 796/20, Sąd Okręgowy w Sieradzu zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do ustalenia wartości kapitału początkowego J. K. uwzględnił również okres zatrudnienia od 17 czerwca 1978 r. do 17 października 1979 r. Wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego, decyzją z dnia 30.03.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego J. K..

J. K. w dniu 16.09.2020 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 17.11.2020 r. organ rentowy przyznał J. K. zaliczkę na poczet przysługującej od osiągnięcia wieku emerytalnego,

tj. od 14.10.2020 r. emerytury wskazując, że ostateczne ustalenie emerytury nastąpi po zakończeniu postępowania przed sądem.

Decyzją z dnia 02.04.2021 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał J. K., ur. (...), emeryturę od dnia (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W dniu 2 kwietnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. w związku z zakończeniem postępowania sądowego, dotyczącego kapitału początkowego, przekazał Oddziałowi ZUS w B. akta emerytalne i kapitałowe J. K.. W dniu 10.12.2020 r. J. K. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. pismo, informujące o pracy na terenie Włoch w latach 2006-2015 wraz z kopią dokumentu w języku włoskim. Kserokopia tego pisma w dniu 04.01.2021 r. została przesłana do Oddziału ZUS w B., Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych. W dniu 15 kwietnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w B. Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych, zwracając ZUS II Oddział w Ł. akta kapitałowe oraz emerytalne J. K. poinformował, że włoska instytucja ubezpieczeniowa potwierdziła okres ubezpieczenia J. K. w ilości o tygodni co oznacza, że nie przysługuje zagraniczne świadczenie. W dniu 30 kwietnia 2021 r. ZUS Oddział w B. wystosował do J. K. informację o przekazaniu do włoskiej instytucji ubezpieczeniowej ENPAIA w R. – Krajowego Organu ds. Ubezpieczeń i Pomocy dla Pracowników Rolnictwa prośby o potwierdzenie okresów pracy na terenie Włoch.

(wnioski, decyzje, korespondencja między ZUS II Oddział w Ł. i ZUS Oddział w B., odpis orzeczenia, pismo J. K. wraz z załącznikiem w aktach ZUS)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Mając na względzie przedmiot zaskarżonej decyzji o przyznaniu emerytury oraz zawarte w piśmie precyzującym odwołanie wnioski należy zaznaczyć, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁽⁹⁾ i art. 477⁽¹⁴⁾ k.p.c.) i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. W rezultacie przed sądem ubezpieczony może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Kontrolna rola sądu musi zatem korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji administracyjnej, bowiem zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 i art. 477^(14a) k.p.c.) w granicach jej treści i przedmiotu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210). Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z dnia 02.04.2021 r. przyznawała J. K. emeryturę jako decyzja ostateczna, wydana po zakończeniu postępowania sądowego w sprawie kapitału początkowego. Przed wydaniem tej decyzji organ rentowy nie brał w ogóle pod uwagę okresów ubezpieczenia społecznego J. K. poza granicami kraju. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. dopiero w dniu 21 kwietnia 2021 r., (a więc już po wydaniu zaskarżonej decyzji), otrzymał informację z ZUS Oddział w B. o stanowisku włoskiej instytucji ubezpieczeniowej co do ubezpieczenia J. K. na terenie Włoch. W tym stanie rzeczy, niezależnie od oceny wpływu okresów ubezpieczenia społecznego poza granicami kraju na wysokość emerytury, Sąd ubezpieczeń społecznych nie był władny prowadzić postępowania w przedmiocie podlegania przez J. K. ubezpieczeniu społecznemu na terenie Włoch w sytuacji, kiedy okoliczność ta nie była w ogóle brana pod uwagę jako potencjalna przesłanka ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. W rezultacie, decyzja o przyznaniu emerytury podlegała weryfikacji tylko w aspekcie wpływu na wysokość świadczenia kapitału początkowego, ustalonego w zaskarżonej decyzji z 30.03.2021 r.

Żądanie ubezpieczonego uwzględnienia do wartości kapitału początkowego okresów pracy w gospodarstwie rolnym nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa.

Zgodnie z treścią art. 173 ustawy z dnia z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz.U.2021.291 t.j.) o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia

1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Zasady ustalania kapitału określa przepis art. 174, zgodnie z którym kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6; 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5; 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.2a. Przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 stosuje się art. 53 ust. 1 pkt 2.3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3). Katalog z art. 174 ust. 2 ustawy ma charakter zamknięty w tym sensie, że okresy w nim nieprzewidziane nie mogą zostać uwzględnione (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 marca 2005 r., III AUa 1380/04, OSA 2006/6/20). Nie istnieje w związku z tym podstawa prawna, która uzasadniałaby żądanie ubezpieczonego uwzględnienia okresów pracy w gospodarstwie rolnym przy ustalaniu kapitału początkowego.

Z powyższego unormowania wynika zatem, że do kapitału początkowego nie mają zastosowania przepisy art. 10 tej ustawy, które regulują kwestię uwzględnienia m.in. pracy w gospodarstwie rolnym. Okresy podlegania społecznemu ubezpieczeniu rolników, pod warunkiem opłacania składki (oraz przypadające przed 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia) są uwzględniane wyłącznie przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości (wysokości emerytury, a nie kapitału początkowego), o ile okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, i to jedynie w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu (art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Mając na uwadze powyższe unormowania, brak jest podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji kapitałowej a przez to również decyzji o przyznaniu emerytury i dlatego też stosownie do art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono o oddaleniu odwołania. Na podstawie § 15 ust.2 w zw. z § 4 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2019 r. poz. 68) ustalono wysokość wynagrodzenia dla ustanowionego z urzędu pełnomocnika wnioskodawcy.